

TYGODNIK

104
3001

344/67/11

PETERSBURSKI.

ROK 3.

CZĘŚĆ V.

z dnia 9 czerwca 1832 r.

PETERSBURG.

W DRUKARNI WOJENNEJ.

1832.

TYGODNIK

PETERSBURSKI

№ 484.

363
III
DASOP.
3 (1832)

Biblioteka Jagiellońska

1002195070

TYGODNIK

PETERSBURSKI.

Wtorek, 5 Stycznia.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się w Redakcyi zapisując: do Redakcyi Tygodnika w Petersburgu, w Gazetnej Expedycyi Petersburskiego Poczta-
tu, i we wszystkich Pocz-
towych w kraju urzędach.

Cena Roczna na prowincyjną s pocztą, a w Stolicy z noszeniem do mieszkań 50 rub. as. Półroczna 25 r. as. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina, Roczna 45 r. as. Półroczna 25 rub. as.

Wiadomości krajowe.

Petersburg 4 Stycznia.

— 1go b. m. w święto nowego roku i rocznicę urodzin J. C. M. W. X. HELENY, odbyła się w kaplicy Dworu msza uroczysta w przytomności całej rodziny CESARSKIEJ, JJ. K. M. Xżąt Alexandra Wirtemberskiego i Piotra Oldenburskiego, tudzież Wielkich urzędników państwa, po czém ci ostatni przypuszczeni zostali do ucałowania ręki N. CESARZOWEJ i J. C. M. W. X. HELENY; Członkowie ciała dyplomatycznego, po skończonym nabożeństwie mieli również zaszczyt złożyć swoje życzenia JJ. C. M. i W. X. HELENI.—Wieczorem odbyła się w zimowym pałacu wielka maskarada i wieczera; miasto było oświetlone.

ROSKAZ DZIENNY DO WOJSK CZYNNÉJ ARMII, dany 51 Grudnia 1831 roku.

«Waleczni żołnierze!

«Czynami nieporównanego męstwa i niezłomną wytrwałością osiągnęliście w zupełności, w ciągu pamiętnej przeciw Polskim powstańcom wojny, cel, jaki wam był zakreszony. Usiłowania wasze położyły kres zgubnemu rokoszowi, który zachwiał Królestwem Polskiem, we wszystkich zasadach spokojności i porządku, i Królestwo to przywrócone zostało Mocarstwu Rossyjskiemu, ażeby pod zasłoną jego używało trwałej szczęśliwości.»

«Na pamiątkę tyłu zasług waszych, uznałem za słuszną ozdobić wszystkich, którzy mieli udział w działaniach wojennych w Królestwie Polskiem, przynależącym temu Królestwu znakiem honorowym *za wojenne zalety* i roszkałem teraz rozdać wam ten znak, jako nowy dowód MOJEJ dla was wdzięczności i na świadectwo że honor wojskowy należy się jedynie żołnierzom, równie jak wy, niezachwianym w wierności, poświęceniu i przywiązaniu do Tronu i Ojczyzny.»

«Oprócz tego ogólnego znaku, ustanowiłem nadto medal oddzielny, na pamiątkę chlubnego zdobycia Warszawy dla udzielenia go generałom, oficerom wszelkiego stopnia

i żołnierzom, którzy, w czasie szturmego tego miasta, byli w szeregach i należeli do sprawy.

«Polskie znaki honorowe *za wojenne zalety* i medale za wzięcie Warszawy mają być rozdane stosownie do oddzielnego rozkazu, danego Zarządzającemu Głównym Moim sztabem.»

Na oryginalne własną
J. C. M. ręką podpisano:

MIKOŁAJ.

Podług tego rozkazu znak honorowy *za wojenne zalety* (*) podzielony na pięć stopni, dany będzie wszystkim bez wyjątku wojskowym, którzy mieli udział w bitwach przeciw Polskim powstańcom, znajdującym się w granicach Królestwa Polskiego.—Z liczby niewojskowych, lecz do tychże wojsk należących, znak ten otrzymają tylko xięża, urzędnicy zdrowia, i pomocnicy lekarscy rang niższych, którzy odbywali swą powinność na polu bitwy.—*Pierwszy stopień* znaku honorowego udzielony zostaje Głównodowodzącemu czynną armiją, Naczelnikowi ję sztabu, i wszystkim Dowodzcom korpusów wojsk wyżej wspomnianych. Stopień ten ma krzyż, gwiazdę i wstęgę, podług ustanowionego wzoru — gwiazda nosi się na lewej piersi, wstęga zaś s prawego ramienia. Ta ostatnia, ustępując miejsca wszelkiemu kawalerskiemu orderowi, nosi się pod mundurem.—*Znak wtórego stopnia*, na szyi, otrzymują wszyscy Jenerałowie, którzy już w tej randze wojowali przeciw powstańcom, tudzież urzędnicy zdrowia czynnej armii, mający rangę 4 klasy.—*Znak trzeciego stopnia* krzyż złoty, z emaliją, dostają Jenerałowie mianowani już po ukończeniu działań wojennych, wszyscy oficerowie wyższego stopnia (Шпабь-офицеры), Kapelan (Оберъ-Священникъ) czynnej armii i urzędnicy zdrowia, mający rangę 8ej klasy i wyższe.—*Znak czwartego stopnia*, krzyż złoty, bez emalii, nadany zostaje oficerom wyższego stopnia, mianowanym już po wojnie, wszystkim oficerom niższego stopnia (Оберъ-офицеры), Kapelanom pułkowym, i urzędnikom zdrowia, mającym rangę 9ej i niższych klass.—*Znak piątego stopnia* krzyż srebrny otrzymują wszyscy szeregowi żołnierze i podoficerowie, tudzież felcerowie i cyrulicy.—*Znaki stopni 3go, 4go i 5go,*

(*) Virtuti militari.

noszą się w petlicy—Medal za wzięcie Warszawy otrzymają ci tylko wojskowi, urzędnicy zdrowia i więźni, którzy przy szturmie warowni tego miasta, rzeczywiście w ogniu się znajdowali. (R. I.)

— Przez NAJWYŻSZE rozkazy dienne mianowani: 24 Grudnia z. r. zostający przy dowodczy 2ej dyw. ułanów Jen.-major bar. *Wrangel* 2, dowodzą 1ej bryg. 4ej dyw. ułanów, na miejscu Jen.-majora *Chomutowa* 1, który zostawać ma przy Głównodowodzącym 1q armiją; zostający przy naczelniku 2ej dyw. huzarów Jen.-major *Smitten*, zostawać ma przy dowodczy 4ej dyw. ułanów; liczący się zaś w jeździe Jen.-major *Rajewski* 2, zostawać ma przy naczelniku 4ej dywizyi huzarów; — 28go t. m. 2go korpusu Kadetów Jen.-por. *Markiewicz* 1, dyrektorem tegoż korpusu; zostający przy głównej szkole Inżynierów Jen.-major *Watułow* 1, okręgowym dowodzą w wydziale budownictwa morskiego; podpułkownik byłych wojsk polskich *Łaszewski*, za odznaczenie się, pułkownikiem i przeprowadzony zostaje do korpusu straży wewnętrznej.

— N. PAN oświadcza NAJWYŻSZE swoje zadowolenie komendantom twierdzy Bobrujska Jen.-por. *Berg* 1, i Dyneburga Jen.-majorowi Inżynierów *Helwigowi* 1, tudzież wszystkim wyższym i niższym oficerom należących do tych twierdz załog, za gorliwą służbę czasu działań wojennych przeciw powstańcom polskim.

— Przez CESARSKIE reskrypta mianowani kawalerami orderów: 4 Listopada z. r. Ś. Anny 1 kl. za gorliwość w działaniach przeciw powstańcom polskim Naczelnik 1ej dyw. strzelców konnych Jen.-por. *Olszewski*.—6 Grudnia, Ś. Alexandra Newskiego, za biegłość w kierowaniu działami przeciw rokoszanom litewskim Ryski Wojenny, Liłlandzki, Estlandzki i Kurlandzki Jen.-gubernator, Jen.-por. bar. *von der-Pahlen*; — Ś. Anny 1 kl., za męstwo przeciw buntownikom polskim w d. 19 Marca 1831, dowodzą 1ej bryg. 24ej dyw. pieszej Jen.-major *Lewandowski*; za gorliwą służbę: naczelnik 15ej dyw. pieszej Jen.-por. *Friesch*, i naczelnik ruchomych parków artylleryi Jen.-major *Euler* 1; Ś. Andrzeja minister wojny hr. *Czernyszew* i minister skarbu hr. *Kankrin*.

— Przez reskrypta CESARSKIE zd. 6 Grudnia, ozdobieni zostali: orderem Ś. Alexandra Newskiego z brylantami, Metropolita Greko-unitskich w Rosyji Kosciczków Jozafat *Buthak*, i orderem Ś. Włodzimierza 2 klasy Kurator Uniw. Petersburskiego Rz. R. St. *Borozdin* i Jen.-adjutant, Jenerał-gubernator Wileński xzę *Dolgoruki*.

— Stosownie do Ukazu CESARSKIEGO z dnia 21 Grudnia 1830 nałożone zostają areszta, w Wołyńskiej gubernii: na 20,000 złotych zastawnika Bazylego *Polanowskiego* opartych na majątku obywatela Nowogrodwołyńskiego powiatu wsi Kamień Ignacego Łosia, s powodu wydalenia się Polanowskiego niewiadomo dokąd;—na 1995 dusz Tadeusza *Walewskiego*, za należenie jego do rokoszu;—na 25 dusz Maryanny *Krajewskiej* s powodu przyłączenia się jej synów Michała i Faustyna *Krajewskich* do powstańców;—w Mińskiej gubernii: na 228 dusz w. Hołynki Adama *Wendorfa*, s powodu wydalenia się syna jego Władysława do Królestwa Polskiego.

Wyroki sądu wojennego. 1) Głównodowodzący 1q armiją 14 Listop. doniósł N. PANU, iż szlachcic z Wołyńskiej gubernii *Józef Siewruk*, z odbytego wojennego sądu, okazał się winnym wiedzenia o uzbrajaniu się Polaków, niedoniesienia o tém Rządowi, przyłączenia się dobrowolnie do powstańców, i udziału w bitwie przeciw rossyjskiemu wojsku, s której lubo uciekł, lecz przed zwierzchnością się nie stawiał i tułał się po lasach, aż został schwytyany. Głównodowodzący 1q armiją postanowił, za te występki, *Siewruka*, po odjęciu mu szlachectwa posłać do Syberyi na osadę, a majątek jego wziąć na skarb.—2) Głównodowodzący 1q armiją doniósł N. PANU, iż mianujący siebie dymissionowanym z wojska polskiego podporucznikiem *Franciszek Czerniecki*, z odbytego wojennego sądu, okazał się winnym naruszenia przysięgi wiernego poddanego, powstania przeciw prawej władzy, dobrowolnego przyłączenia się do występnej zgrai buntowników, nakłonienia i uwiedzenia do nich swego brata i innych osób, pogroźką, iż jeśli nie pójdą, będą rostrzelani, szerzenia bałamutnych i szkodliwych wieści, nakoniec udziału z ową zgrają w bitwie przeciw Rossyjskiemu wojsku, po zбициu zaś zgrai 1 Czerwca pod wsią Ugly, *Czerniecki* uciekł i ukrywał się tydzień przeszło w lasach, gdzie go schwytał pułk Borisobłebzki ułanów. Głównodowodzący 1q armiją za te występki na mocy zostawionej mu przez N. PANA władzy postanowił: *Czernieckiego*, po odjęciu stopni i szlachectwa, posłać do Syberyi na osadę, a majątek, jaki się okaże, wziąć na skarb.

— CESARZ Jmć raczył upoważnić Komitet Opieki Inwalidów ustanowiony 18 Sierpnia 1814 roku, do przyjęcia: 50,000 rubli ofiarowanych przez zgromadzenie kupców Moskwy i 40,000 przez tamecznych fabrykantów, na rzecz żołnierzy ranionych w wojnie s powstańcami Polskimi.

— *Journal de St. Petersbourg* ogłasza licznemi podpisami stwierdzone adresa Województw Mazowieckiego (6 Grud. 1831) i Lubelskiego (15 Grud. 1831) zawierające wynurzenia niezachwianej wierności dla N. PANA i nadziei przyszłego dobra, jakie mieszkańcy tych Województw pokładają w ojcowskiem sercu swojego Króla.

Oto są zapowiedzane w 98 przeszłym Numerze pisma naszego wyjątki z NAJWYŻEJ zatwierdzonej 6 Grudnia 1831 r. Ustawy o porządku zgromadzeń szlacheckich, wyborów i pochodzącego z nich urzędowania:

Roz. I. O zgromadzeniach szlacheckich. § 1, 5, 7, 11, 13. Zgromadzenia Szlacheckie są zwyczajne, lub nadzwyczajne, które zwoływane są w razie potrzeby przez marszałka gubernialnego za zgodą naczelnika gubernii. — Głównym przedmiotem zgromadzeń zwyczajnych jest wybór urzędników na rozmaite obowiązki. Lecz oprócz tego, szlachta ma prawo radzić o własnych potrzebach i pożytkach, i przekładać o nich przez marszałka gubernialnego naczelnikowi gubernii, ministrowi spraw wewnętrznych, a w razach ważnych zanosić prośby przed samego MONARCHE, adresując koperty do rąk własnych J. C. MOŚCI; jeśli by zaś dla objaśnienia zażaleń uznano za potrzebną przyzwać deputatów: przysyłać mają takich deputatów w liczbie nieprzewyższającej trzech, opatrzwszy ich pełnomocnictwem podpisanem przez marszałka gubernialnego i powiatowych, s szczegóło-

wym opisem wszystkich przedmiotów ich pieczy poruczonych. Po zamknięciu też wyborów, szlachta ma prawo wysłać deputatów dla złożenia J. C. Mości dzięków za nadawane jej prawa i przywileje, wyjednawszy uprzednio na to NAJWYŻSZE pozwolenie. Nadto zgromadzenie szlacheckie ma prawo zbierać pomiędzy obywatelami dobrowolne składki, które używane być mogą bądź na nieodbite, powszechne potrzeby szlachty całej gubernii, bądź też na wydatki, nie dotyczące się ogółu, czyli prywatne.—Zgromadzenia szlacheckie nadzwyczajne, zajmują się temi tylko sprawami, dla których zostały zwołane; lecz mogą znosić prośby i zażalenia na równi ze zgromadzeniami zwyczajnymi, uchwalone jednomyślnie lub przynajmniej $\frac{2}{3}$ szlachty obecnych. Z resztą, ze względu na ważność rzeczy marszałek gubernijalny ma prawo niezwołując szlachty wejść s przedstawieniem do ministerstwa spraw wewnętrznych.

§ 14. Zgromadzenia szlacheckie składają tylko szlachta s przodków, każdej gubernii lub powiatu.—§ 15. S tych jedni mają prawo głosu w sprawach zgromadzeń, inni zaś takowego niemają. Ażeby mieć prawo głosu należy: 1) być sprawowania się uczciwego i nienagannego, tudzież nieobwinionym jawnie o żadną zbrodnią, ani zostającym w jawnem podejrzeniu; 2) być zapisanym do wywodowej (подобной) księgi gubernii w której zgromadzeniach szlacheckich uczestniczyć pragną, i posiadać w niej własność nieruchomości; 3) mieć lata zupełne, to jest niemniej nad 21 rok, w dowod czego składają się metryki lub wyciągi z opisów służby (формулярные списки) tak samej osoby o którą rzecz idzie, jako i jej ojca, albo wreszcie świadectwo podpisane przez kilku szlachty teje gubernii; 4) mieć najmniej rangę 14 klasy, otrzymaną w czasie rzeczywistej służby, nie zaś przy wstąpieniu do niej lub przy wzięciu dymissyi, lub z wyborów szlacheckich trzy lata wysłużyć; i nakoniec 5) złożyć dymissyą lub ukaz uwalniający od ostatniego urzędu, albo w przypadkach opisanych niżej w § 52 urlop czyli pasport (отпускъ или видъ).—§ 16. Każdy dziedziczny szlachcic przy objęciu w posiadanie jakiegokolwiek majątku nieruchomego, przed upłynieniem roku, bawiący zaś zagranicą do lat dwóch, mają zapisać się do księgi wywodowej swojej gubernii, i w utrzymywanej po powiatach liście osób mających do wyborów prawo.—§ 17. Znajdować się zaś na zgromadzeniach nie wpływając do ich czynności mogą wszyscy s przodków szlachta, choćby żadnej rangi niemieli, z wyborów nie służyli, i nie posiadali żadnego nieruchomego majątku.

§ 18—20. Mający na zgromadzeniach szlacheckich prawo głosu, mają go: a) albo we wszystkich rostrząsanych tam sprawach, oprócz wyborów, albo też b) i prawo głosu na wyborach. Prawo pierwszego rodzaju służy wszystkim łączącym w sobie opisane w § 15 warunki. Prawo zaś głosu na wyborach używać się jeszcze może bezpośrednio, albo pośrednio przez umocowanych.

§ 21. Osobiście t. j. bezpośrednio głosować mogą na wyborach szlachta posiadający niemniej 100 dusz własnych poddanych, lub stu osadników mieszkających na własnej ich ziemi w moc zawartej z nimi umowy, albo też posiadający w jednej gubernii niemniej 3,000 dziesięcin chociażby pustej ziemi. Liczba włościan równie jako i liczba dziesięcin ziemi wykazuje się aktami kupna, umowami i innymi dowodami prawnego posiadania.—§ 23, 24. Posiadający oddzielne części, każdą niemniejszą od 100 dusz. lub 3,000 dz.

ziemi, w rozmaitych gubernijach, może, w każdej z nich, bezpośrednio do wyborów należeć. Mający zaś po różnych gubernijach niemniej 100 dusz rozproszonych małemi częściami, mogą je razem składać i głosować bezpośrednio na wyborach w jednej którejkolwiek s takowych gubernij, podług żądania.—§ 25, 26.—Szlachcic mający bezpośrednio głos na wyborach, może zamiast siebie posłać na zgromadzenie jednego z niewdzielonych synów swoich, jeśli ten łączy w sobie warunki §m 15 opisane. Według teje zasady i szlachcianka posiadająca majątek nadający prawo głosu w wyborach, może je złać na męża, syna lub zięcia, chociażby takowy niewładał żadnym majątkiem nieruchomym, jeśli tylko łączy w sobie pomienione w § 15 przymioty. Innym jednak osobom niezostającym z nią w podobnych stosunkach pokrewieństwa, szlachcianka takowa powyższe prawo głosowania na wyborach w tym tylko przypadku poruczyć może, jeśli one prócz jej umocowania, łączą w sobie wszystkie warunki w 15 i 21 §§ niniejszej ustawy opisane.—§ 27. Prawo bezpośredniego głosowania na wyborach mieć również może szlachcic posiadający majątek jakowy prawem zastawnym lub dożywotniem, jeśli majątek takowy znajduje się w rzeczywistem jego posiadaniu niemniej od lat 10ciu i składa się niemniej jak ze 100 dusz: chociażby z resztą posiadacz takowy nie miał żadnej innej w teje gubernii własności, jeżeli tylko łączy w sobie i inne warunki §m 15 zastrzeżone.—§ 29. W majątku nierozdzielnie posiadany, ile jest części składających się każda niemniej jak ze 100 dusz, lub 3,000 dziesięcin ziemi, tyle być może bezpośrednich wyborców. Lecz jeśli cały majątek nierozdzielnie posiadany składa nie więcej nad jedną takąwą część, wtedy posiadacze jego wybierają s pomiędzy siebie jednego umocowanego. Gdy zaś posiadacze majątku są bracią, prawo być umocowanym należy do starszego.

§ 31, 32. Szlachta nie posiadający majątku takiej wielkości jaka wyżej opisaną została, lecz mający w jednej gubernii niemniej 5 dusz osiadłych włościan, lub 150 dziesięcin użytecznej, chociażby niezaludnionej ziemi, należą do wyborów za pośrednictwem pełnomocników, których s pomiędzy siebie wybierają.—Liczbę takowych umocowanych określa ilość posiadanych przez wszystkę pomienioną szlachtę włościan lub ziemi, licząc po jednym pełnomocniku na każde 100 dusz i na każde 3,000 dziesięcin ziemi.—Niezpełne części rozproszone po rozmaitych powiatach, mogą być łączone w jedno; i, jeśli część takowa okaże się mniejszą od opisanej, szlachcic przypuszczony być ma do wyboru pełnomocnika w jednym tylko powiecie, według własnego żądania. O czem obowiązany jest też zawiadomić marszałków tych powiatów w których takowe części znajdują się, trzema miesiącami przed rozpoczęciem wyborów.—§ 33. Jeśli za wyznaczeniem jednego pełnomocnika na każde 100 dusz, lub na każde 3,000 dziesięcin ziemi, okaże się jeszcze ostatek nie mniejszy od dusz 50, lub 1,500 dziesięcin ziemi, wtedy i na takowy ostatek wybiera się jeszcze jeden umocowany.—§ 34. Pełnomocnicy mają na wyborach głos we wszystkiem równy ze szlachtą bezpośredniemi wyborcami.

§ 40, 41. Do obrad i postanowień szlachy nienależą: 1) szlachta dzierżawcy dóbr skarbowych i prywatnych, którzy okrom tego nieposiadają żadnej własności nieruchomej, nadającej im prawo należenia do wyborów, lub innych postanowień szlachty; 2) ci, którzy niemając żadnej własności nieruchomej posiadają prawem zastawnym lub

dożywotniem majątek liczący mniej 100 dusz, lub zostający w ich posiadaniu mniej niż od lat 10ciu; 3) oddający swój majątek w zastaw, którzy obok tego innej własności nieruchomości nieposiadają, dopóki majątek takowy do ich rąk nie wróci, równie jako i ci, którzy majątek swój oddali pod exdywizyję, lub pod zarząd wierzycieli przez komisją złożoną s pośredników, nakoniec 4) zostający pod sądem, dopóki się nieusprawiedliwią.

§ 42, 45. Na trzy miesiące przed zgromadzeniami gubernijalnemi, odbywają się po miastach powiatowych zgromadzenia szlachty tychże powiatów. Na nich, marszałek powiatowy oddziela szlachtę mającą prawo głosowania przez pełnomocników, i wzywa do ich obierania; listę zaś obranych pełnomocników przesyła niezwłocznie marszałkowi gubernijalnemu. — § 46. Po ukończeniu wyboru pełnomocników, całe zgromadzenie przystępuje jeszcze do wyznaczenia większością głosów jednego s członków swoich dla szczegółowej rewizji rachunków summ kassy szlacheckiej, równie jako i summ zebranych w ciągu upłynionego trzeciecia na ziemskie powinności. Członkowie ci, wybrani w każdym s powiatów, zjeżdżają się zawczasu do miasta gubernijalnego, dla dopełnienia poruczonego im obowiązku, przed rozpoczęciem się jeszcze zgromadzenia gubernijalnego, któremu zdają sprawę ze swoich czynności.

§ 48, 49, 50 i 51. Każdy szlachcic, mający prawo należeć do wyborów bezpośrednio, lub w charakterze umocowanego, obowiązany jest znajdować się na zgromadzeniach gubernijalnych; na zgromadzeniach zaś powiatowych powinni być wszyscy którzy należąc do powiatu mają prawo obierania pełnomocników. Prawne przyczyny dla których szlachcic może nieznajdować się na zgromadzeniach i nie należeć do wyborów, są: a) pełnienie innych obowiązków przywiązanych do jakiej służby; b) choroba; c) sprawa tocząca się w sądownictwach miast innych, gdy tam obecność jego jest nieodbitnie potrzebna; d) śmierć lub ciężka choroba którego z najbliższych krewnych; e) ciężkie nieszczęście zaszłe w majątku, nakoniec d) wiek, dla mających więcej nad lat 60.—Szlachcic niezostający w służbie wojennej ani cywilnej, niemogąc przybyć na zgromadzenie, uwiadomić ma o tém piśmiennie swojego powiatowego marszałka; lecz i po takowem zgłoszeniu się według chęci, może na zgromadzenie przybyć.—Ze szlachty służącej w gubernii, obowiązani są stawić się na wybory wszyscy, o ile to zgodzić się może z ich obowiązkami; lecz naczelnik gubernii chociażby był jej obywatelem, nie może w żadnym razie wchodzić na zgromadzenia szlacheckie, ani uczestniczyć w ich obradach. Prokurator gubernijalny, znajdując się na zgromadzeniu, obecnym, z obowiązku swojego urzędu, również nie może należeć do jego spraw, chociażby posiadał w gubernii własność nieruchomości.

§ 54, 55. Zgromadzenie szlacheckie w żadnym razie niemoże być pociągane do sądu; broni się ono przez wybranego s pomiędzy siebie pełnomocnika. Wykroczenie pojedynczej osoby nie spada nigdy na całą szlachtę; zgromadzenie szlacheckie nie ulega też w żadnym razie aresztowi.—Szlachta ma nadto prawo wyłączyć s swoich zgromadzeń każdego, który uznany został przez sąd winnym, lub którego jawny i nieuczciwy postępek wszystkim jest wiadomy, chociażby sądzonym nie był, dopóki się nie usprawiedliwi. Wyłączenie zaś takowe nastąpić tylko mo-

że w skutek ogólnego postanowienia zgromadzenia, uchwalonego jednoznacznie, albo przynajmniej większością $\frac{2}{3}$, za podpisem marszałka gubernijalnego i powiatowych; nieulega rozbirowi żadnego urzędu, wykonywa się niezwłocznie, a skargi nań mogą być tylko zanoszone do Rząd. Senatu, i to w tym jedynie przypadku, jeśli w zbieraniu głosów i podpisaniu wyroku nie zachowano należytego porządku. (d. c. p.)

— Do Petersburga przybyli: 21go z. m. z Moskwy, dymiss. Jen.-major *Bezobrazow*;—24go z Rygi, Jen.-adj. hr. *Apraxin*; ze Starej-Rusy, dymiss. Jen.-por. *Butkiewicz*; z Moskwy, tameczny Komendant Jen.-major *Staal* 1;—26go, ze Staroduba, liczący się w armii Jen.-major *Tryszczycki*;—27go, z Rewla, dowódca tamecznego portu Jen.-por. *Spafaryjew*;—30go, z Białego-Stoku dowódca 5 korpusu piechoty Jen.-por. *Kajsarow*; z Rygi, Jen.-adj. *Cziczerin*; z Witebska, tameczny Jen.-gubernator Jen.-piechoty xzę *Chowański*; z Moskwy, zarząd. Głównym sztabem J. C. M. osad wojskowych Jen.-piechoty hr. *Tołstoj*, Koll. Ass. *Malewski*. Wyjechali: 24go z. m. do Moskwy, dowódca 4ej dyw. huzarów Jen.-por. *Kablukow*; 2go, do Wyborga, dowódca 25ej dywizji pieszej Jen.-major *Etter*;—27go, do Moskwy, dymiss. Jen.-major *Borozdin*;—30go, do Mitawy, Jen.-adj. *Martynow* 1; do różnych gubernij, zostający w ministerstwie spraw wewn. R. R. St. *Dmitryjew*.

Warszawa 27 Grudnia.

Wojenny gubernator stolicy hr. *Witt* ogłasza, ażeby wszystkie wdowy, żony i dzieci polskich oficerów, których mężowie lub ojcowie nosili jakikolwiek oficerski tytuł do czasu rewolucyi, a które dla niedostatku sposobu sobu utrzymania się przymuszone są prosić rządu o wsparcie, udawały się na ten koniec osobiście lub s prośbami wprost do ministerstwa wojny, w skutek czego dawane im będą niezwłocznie stosowne do okoliczności wsparcia, dopóki nieuczynione o nich będą szczególne rozparządzenia.

— Według sprawozdania towarzystwa zabezpieczenia od ognia, w Królestwie polskiem, w ciągu 1850 roku po miastach i wsiach zabezpieczono domów do ognia ogółem za 782,740,825 zł. p.

— Od nowego roku teatr narodowy na nowo otworzonym zostanie.

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 27 Grudnia.

W Izbie niższej 16 b. m. wrócono znowu do bilu o reformie. Po wniesieniu Lorda Russel o powtórne jego odczytanie, Lord Porchester żądał ażeby odczytanie to odłożono do 6 miesięcy (forma odrzucenia); wspierał go Sir E. Segden. Słuchano jeszcze kilku mowców za i przeciw, i odłożono rozprawy do dnia następującego. — 17, P. Herries żądał złożenia niektórych aktów tyczących się Belgijów. Istnieją dotąd, mówił, dwie umowy zawarte w czasie ustanowienia Królestwa Hollenderskiego. Jedna z nich obowiązuje W. Brytanniją do znoszenia łącznie

z Hollandyją rozmaitych ciężarów które miały zostać określone przez wysokie umawiające się strony; na Angliją wypadło stąd 3,000,000 f. sterl. Umową drugą zastrzeżono iż Anglija płacić będzie taką samą summę jaką płaci Hollandyja, dopóki Belgije niezostaną od niej oddzielone. Zdaje się, iż Hollandyja odmówiła płacenia określonych takowemi umowami pieniędzy, a przeto i Anglija powinna się z niemi wstrzymać. S tego powodu P. Herries żądał złożenia obu pomienionych umów. Wniosek jego wspierał P. Hunt. Lord Kanclerz oświadczył iż złoży żądane papiery. Wrócono potem znowu do rozpraw o bilu, i powtórne jego odczytanie przyjęto większością 324 przeciw 162 głosom (2 przeciw 1). Pod koniec posiedzenia, które zamkniętem dopiero zostało po 1ej s północy, Izba odroczyła swe posiedzenia do 17 przyszłego Stycznia.

Paryż 29 Grudnia.

W Izbie parów 19 b. m. P. Las Cases zdawał w imieniu komisji sprawę s powierzonego jej rozbioru prawa o parowstwie. Względem szczegółowych jego przepisów, Komisya sądzi, iż pytanie w rzeczy o dziedzictwo parów, zostało już rozwiązane przez jego odrzucenie, i radzi nawet usunąć zawarte w ostatnim artykule ograniczenie iż nowo wybierani na tę godność mają płacić 3,000 fr. podatku. Po skończonej mowie sprawozdawcy, na wezwanie prezesa rady zapisali się dla mówienia za dziedzictwem parów: PP. Broglie, Choiseuil, Saint-Priest, hr. Klemens de Ris, Cornudet, Fitz-James, xzę de Plaisance, Ses Maisons, margr. de Mortemart, hr. Roy, hr. de Bérenger, de Raigecourt, de Tasher. — Przeciw niemu: PP. de Coigny, margr. Brézé, hr. Noailles, hr. Siméon, hr. Portalis, de Montebello, bar. Mounier, bar. Descroix, de Lamoignon, de Tournon, de Crillon, Boissyd'Arjuzon, hrabiowie: Desjean, de Rougé de Lagarpe i Courtavel-Pezé. — Rozprawy odłożono do 21 t. m. — 22, po wysłuchaniu raportu o prawie tyczącym się wzięcia za długi, wrócono znowu do rozpraw o parowstwie. Xzę Choiseul przebiegł pokrótce dzieje zmian, przez które godność parowska przeszła; przypominał załugi izby parów, imię ojców ojczyzny które nadano jej członkom, ich popularność w czasie gdy izba deputowanych najmniej popularną była, i nie sądził ażeby do odrzucenia przyjętego przez jedną z izb prawa, przywiązaniem było wielkie niebezpieczeństwo. Prawo to zdaje mu się przeciwnem dobru kraju; lecz rząd i opinia powszechna widzą go w innem świetle, a stąd i mowca daje głos za nim. — Xzę Fitz-James miał przeciw prawu piękną mowę której słuchano z wielką uwagą. Podług niego, obłąkano opinią publiczną w tym przedmiocie, nadając mu niewłaściwie miano feodalizmu, arystokracji, przywileju. Dowodził iż pomiędzy wyobrażeniami temi a dziedzictwem parów niemasz żadnego podobieństwa, iż dziedzictwo takowe istnieje po krajach, w których nieznanu nigdy lenności, i odwoływał się do zdania Napoleona w jednej z not pisanych na wyspie S. Heleny. Upatruje w zniesieniu takowego dziedzictwa, w akcie który ogłosi iż wszystkim s człowiekiem umiera, coś przeciwnego moralności publicznej, co zrodzi w umysłach same tylko uczucia egoizmu i miłości pieniędzy, gdyż same tylko złoto będzie odtąd czemś ważnem i dziedzicznym. Zniesiony zostanie wszelki bodziec do szlachetnych postępów i służenia krajowi, zależący na pewności każdego człowieka iż imię

jego przeżyje w dzieciach, iż będą one kiedyś szczęśliwemi i czczonemi za własne jego zasługi; odtąd wszelkie myśli zwrócone zostaną ku jednej żądzy zysku, gdy każdy wtedy będzie mógł tylko spokojnie odumierać swe potomstwo, gdy zapewni mu błogą przyszłość nagromadzonemi złotą stosami. Niemożna jednak krzywdzić do tyła narodu, iżby uczucia jego w tak ciasnych zawierac obrębach. Po śmierci jen. Foy, otworzono składkę dla osiarcowania jego wdowie i dzieciom w imieniu Francyj miliona franków. Tem więc samem uznano już iż wszystko nie kończy się wraz ze zgonem, i że za granicą jego pozostają jeszcze długi do zaspokojenia. Dług takowy opłacano dzieciom jen. Foy pieniędzmi: lecz któż śmie powiedzieć iżby Francyja niebyła obowiązana do płacenia podobnych długów i w innym sposobie. — Tegoż dnia i nazajutrz mówili jeszcze za prawem hr. Molé hr. Cornudet, margr. de la Roche d'Aymont, i hr. Montalivet, przeciw niemu: xzę Coigny, margr. de Mortemart, hr. Simeon, Portalis i Bérenger. Ostatni oświadczył iż nie wierzy odtąd w niepodległość parów, i rzeka się tej godności. — 26go, po hr. de St. Simon, który mówił za prawem, xzę Montebello żywo bronił dziedzictwa parów, z mniejszą może wymową od xcia Fitz-James, lecz w sposobie zwięzłym i przekonującym; po nim mówili w tejsze myśli baronowie Mounier i Raigecourt, tudzież hr. Ségur-Lamoignon. — Nakoniec 27go na wniosek hr. Mole Prezydent odczytał główne urządzenie prawa, stanowiące iż godność parowska nadawana odtąd będzie dożywotnio, i niema spadać prawem dziedzictwa; po krótkich rozprawach przystąpiono do głosów: na 179 głosujących okazała się za pomienionem prawem 107, przeciw niemu 70, i 6 biletów białych. Nazajutrz 28go przyjęto kolejno inne urządzenia, i nakoniec całe prawo większością 102 przeciw 68 głosom.

— 26 b. m. Król Jmé dał prywatne posłuchanie posłowi wice-króla Egiptu.

— W Izbie deputowanych dzień 19 b. m. zajęły zupełnie prawie objaśnienia ze strony ministerstwa względem ostatnich rozruchów w Lyonie. Pod koniec posiedzenia P. Salverte podał projekt prawa, ażeby Pantheon (dzisiejszy kościół S. Genowefy) na nowo poświęconym został zasłużonym ojczyźnie mężom, i aby tamże przeniesiono zwłoki jen. Foy, xcia Larocheoucauld-Liancourt, Mannel i Benjamin-Constant. — 23, minister wojny wniósł projekt względem zaciągnięcia 80,000 ludzi s klasy 1831. — Prawo znoszące żałobny obchod rocznicy 21 Stycznia przyjęto większością 218 głosów przeciw 32. — 24go, większością 179 przeciw 59 głosom upoważniono P. Galabert do otworzenia kanału mającego połączyć morze sroziemne z Oceanem, za pomocą przeciagnienia Królewskiego południowego kanału od Tuluzy aż do Bayonny.

— Jednem z ostatnich postanowień Królewskich, P. Gasparin prefekt dep. d'Isère mianowany został prefektem dep. Rhône, na miejscu P. Bouvier Dumolart złożonego z urzędu, s powodu ostatnich wypadków w Lyonie.

— Podług wiadomości s Tulonu, 11 b. m. przybyły tam z Algeru okręty *Marengo* i *Algésiras*, i wysadziły na ląd do 2,000 wojska przywiezionego z Afryki.

Haga 29 Grudnia.

23 b. m. Wtóra izba stanów powszechnych przyjęła większością 45 głosów budżet 1832, który ograniczony został przez ministrów od 48 do 44,000,000 fl. pod

warunkiem, ażeby rząd w razie potrzeby mógł się znowu do stanów udać.

— Czytamy w Journal d'Arnheim iż wojsko Holenderskie otrzymuje codziennie nowe posiłki. — Od Lipca brzegi nasze bronione są przez 500 dział, i nadto rząd myśli jeszcze o uzbrojeniu 70 statków przewozowych.

Berlin 4 Stycznia.

Podług wiadomości urzędowych z Neuschâtel, powstańcy pod wodzą Bourquin pobici w dniach 17 i 18 z. m. pod Bervaix o 1½ mili od Neuschâtel, Bergen i Couvet zupełnie zostali rozproszeni. Sam Bourquin umknął. — 19, ścigano dalej uciekających, i całe xięstwo oczyszczone zostało od powstańców, których znaczną liczbę schwytano. Mieszkańców Val-de-Travers rozbrojono 20 t. m. Naza-jutrz zaś jen. Pfuel z 2,500 ludzi wszedł bez oporu do Chaux-de-Fonds i również mieszkańcom tamecznym broń odjął. Tak więc nowe to powstanie zostało w ciągu kilku dni słumionem, i winni odbiorą niezwłocznie zasłużoną karę.

— Podług wiadomości z nad granic Polskich, liczba Polaków, którzy korzystając z łaskawego przebaczenia CESA RZA Rossyjskiego, wrócili od nas do swojego kraju, wynosi już do 12,000.

Triest 24 Grudnia.

Otrzymało tu 22 z. m. z wyspy Rodu wiadomość, iż flota Egypcka z licznem wojskiem po krótkiej podróży zawinęła do Tripoli w Syrii. Wojsko lądowe egypckie równie też doszło bez oporu do Jerozolimy. Pasza Akki, ten sam który przed kilku laty powstał był przeciw Porcie i otrzymał przebaczenie za wdaniem się wice-Króla, posłał do Jbrahima paszy z uwadomieniem, iż oczekuje go jako przyjaciela i sprzymierzeńca, i robi wielkie przygotowania ażeby go przyjąć wspaniale.

Madryt 15 Grudnia.

Dzisiejszy numer gazeta de Madrid ogłasza urzędową wiadomość otrzymaną od Jen. Moreno, rządcy Malagi, iż w skutek wyroku Królewskiego z dnia 1 Października 1830, Torrijos s 52ma towarzyszami swojemi, za zbrodnią zdrady stanu i spisku przeciw władzy Króla, zostali rozstrzelani.

Wiadomości handlowe i przemysłowe

Petersburg 4 Stycznia.

— Wywóz tutejszy w r. 1831 po 31 Grudnia podług urzędowych doniesień dochodził wartości 115,958,678, przywóz 150,305,541 r. a.

— Na tutejszej giełdzie po 31 Grud. stanęły kontrakta: na pszenicę po 25 r. za czwartą na Maj, zadatku

10 r.; Wpółczystą pienkę na Czerwiec i Lipiec po 55 r. bierk. zadatku 5 r.; potaż 53 r. bierk. na Maj; cukier biały Hawański 400 skrzyń po 26½ r. pud, z wyplątą za miesiąc.

— August Schödel (adres: na Невскомъ проспектъ у Полицейскаго моспа, подлѣ дома Графини Спрого-повой) ogłasza iż ma na sprzedaż, następujące narzędzia których stopnie są dokładnie oznaczone: alkoholometry Richtera i Trallesa; areometry do poznania procentów łągu, także do poznania procentów soli, piwnego sładu samego piwa, wody wapiennej, kory garbarskiej i cukromierze.

Odessa 23 Grudnia.

Od 1 Stycznia do 21 Grudnia 1831, przywieziono do portu tutejszego morzem towarów za 11,996,736 r. 55 k. wywieziono na 19,935,714 r.

Warszawa 27 Grudnia.

Mazowiecka wojewódzka komisya ogłasza, iż w skutek nowych rozporządzeń tymczasowego rządu, ze wszystkich krajów graniczących s Królestwem Polskiem przywóz owsa i jęczmienia dozwolony został bez opłaty cła do Kwietnia 1832 r.

Bank Francuski. Pierwiastkowy kapitał tego zakładu wynosił 90,000 akcji po 1000 fr.; lecz gdy ta ilość uznana została za zbyt wielką, bank sam kupił na powrót 21,100 i kapitał jego składa się s 67,90000 akcji, które podług ceny swojej nazywalnej wynoszą 67,900,000 fr. — Bank ma w obrocie biletów na 225 mil., złota i srebra w sztabach na 19 mil., wexłów eskontowanych na 67 mil. Jeszcze w 1820 r. rozdano akcjonistom zysku 13 a teraz pójdzie na dywidendę 10 mil. fr.

KURS WEXLOWY I PIENIĘŻNY.

Petersburg 31 Grudnia.

Na Londyn	na 3 m. pens.	10 ⁵ / ₈ .
— Amsterdam	— 65 d. cens.	52 ¹ / ₂ .
— — — — —	— 3 m. —	—
— Hamburg	— 65 d. sz. bko.	9 ³ / ₁₆ .
— — — — —	— 3 m. —	9 ³ / ₁₆ .
— Paryż	— 70 d. cent.	—
— — — — —	— 3 m. —	110 ¹ / ₂ .

Dukat nowy	—	—
Rubel złoty	3 r.	82 ¹ / ₂ k.
— srebrny	3	— 67 ¹ / ₂ —

Hamburg 31 Grudnia. Austryj. 5 proc. 86½; Ang. Rossyj. 93; Ross. 1831, 85; Polskie oblig. udziałowe 115.

Londyn 27 Grudnia. 3⁰/₈ Konsol. 84½ Rossyjskie 99½.

Paryż 28 Grudnia. 5⁰/₈ 96 fr. 75 cent.; 3⁰/₈ 68 fr. 50 cent.; Akcje bankowe 1650 fr.